

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ

Е З О П

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ

Е з о п

ОПОВІДАННЯ ПРО ЖИТТЯ СЛАВНОГО БАЙКАРЯ

diasporiana.org.ua

Видання
Видавничої Спілки „Тризуб”
Вінніпег, Канада
1 9 5 5

Printed by
Trident Press Limited
Winnipeg, Man.

I.

МАЛИЙ НЕВІЛЬНИК.

Випало напрочуд гарна днина. Південне небо чисте-чистісеньке простяглося величезним наметом над усією Фригією. Хоч то й гаряча пора року, та якось сонце не дуже пече. Легкокрилі зефіри*) пролітають понад плодючими фригійськими полями, колихають трави й квіти, плывуть хвилями верх ланів достиглого збіжжя й проганяють із землі гаряч, спеку, що її наслало на землю соняшне проміння. Під оживляючим подихом зефірів усе немов нової сили набрало, легше вільніше віддихало. Барвисті квіти розлилися милими пахощами, пташки розщебеталися. А сільська дітвора, що з-за спеки сливе не виходила з ріки — тепер висипала на квітчасту леваду й давай у перегони. Сміх, регіт, крики. Весело дітворі!

Та чого ж там на пригорбі біля оливного дерева сидить сам-саміський хлопчина, сумний, невеселий задуманий чого не грається разом із дітворою, не сміється, не радіє разом із нею? Правда, негарний він собою, не то не гарний, а просто бридкий. Голова велика й кінчаста мов ріпа, перевернена догори корінем, уха великі, уста широкі, ніс кривий. На плечах величезний горб, а живіт мов бубен, ноги каблукуваті.

Мабуть не люблять його діти, насміхаються з нього й він обминає їх. Краща вже самота, ніж раз-у-раз наражуватися на глум, на насміхи, або й побой!

Ось побачили його два хлопці. Вже з очей їх видко, що збиточкики обидва.

— Диви, диви, он там під деревом гикавий Езоп сидить! Бачиш, як задумався, мов який філософ!

— Чи не думає він, як би то своїм кінчастим лобом пробити живіт управителеві Зенесові та втекти з неволі?

---

*) Західний вітер.

— Е, де там! Він думає, чим би то напхати свій великий живіт.

— Або чи в його рот може влетіти сова? — засміявся перший хлопець.

— Може, може! — притакнув йому другий.

Такі, або ще й злобніші насміхи говорили злі хлопці йому не раз і в очі. Тож і не диво, що хлопчина волів самоту. А сумувати мав він теж не тільки цю причину. Ще більше тому, що родився невільником і пан його міг із ним зробити, що б захотів. Міг його казати бити, міг продати, або й покарати смертю. Ах, скільки щасливіші ті діти хліборобів, що там біля ріки граються. Вони сини, хоч не багатих, та вільних батьків. А тут ще й управитель хутора Зенос такий лютий, такий вже лютий! А над ним — то вже найбільше знущається.

— І чому це так на світі діється, що один вільний, а другий невільний — чому така неправда панує?! — думає хлопчина, та відповіді не знаходить. Тільки ще темніша хмара суму покриває його лице.

Нараз роздається крик:

— Езопе, Езопе, ледащо! Де ти дівся?

Езоп зірвався й побіг туди, відкіля нісся голос. Це кликав його сам управитель.

— Тут стільки роботи, пан приїздить, треба все приготувати, а ти десь заліз і вилігуєшся? — кричав управитель, коли задиханий хлопчина станув перед ним. — Зараз іди до пекарні й помагай там кухареві, щоб обід був на час. Пана щойно не видно!

Хлопчина слухняно подався в пекарню.

А сонце тим часом піднялося вище й почало дужче припікати і легкокрилі зефіри перестали літати. Мабуть довгим літанням примучили крильця, а може палюче проміння перемогло їх і вони сховалися від спеки в гущавині ліса.

Загуркотіли колеса воза й на майдан перед домом заїхав пан у багатій одежі. Управитель із службою вийшов вітати пана. В руках управителя гарний кошик, повний смачних, спілих фіг.

— Сховайте їх, зїм пізніше — сказав пан. — Я зму-
чився й зігрівся подорожжю, хочу перше відсвіжитися в
купелі.

Управитель передав фіги кухареві й сказав:

— Переховай їх так, щоб задержали свіжість.

Кухар узяв кошик і подався з ним у пекарню.

По купелі пан зажадав, щоб подали йому фіги.

Та кухар скрутився й непевним голосом сказав:

— Вибачте, ласкавий пане, але фіг уже нема, всі по-
жер оцей ласун, хоч я остерігав його, що це для пана!

— Що, ти мацапуру, зважився не це? — скрикнув пан.

— Я... я... — лепетав наляканий хлопець, та більше
нічого не міг сказати.

Розлючений пан скрикнув:

— Убити, собаченя, нехай не ласує, не краде вдруге!

Страх перед смертю додав хлопцеві сили...

Він упав навколішки й почав благати:

— Па-не ла-ска-вий, па-не! Я не про-про-шу нічого біль-
ше, тільки на хвилину здержати присуд!

— На що тобі це здасться? здивувався пан. — Але
нехай буде!

Хлопець побіг мерщій, приніс літепла й випив! А від-
так вложив собі палець до уст і виплила чиста вода.

Потім став руками давати знаки, щоб й кухареві ка-
зали випити води. Дали кухареві води й усі побачили, що
він зїв фіги.

— А диви, таке на вид незугарне, що гидко й глянути
на нього, а так уміло собі порадили! — дивувалися люди.

— Видно, що в голові цього мацапури — сидить ро-
зум! — сказав один.

— Еге ж, погляньте тільки в його очі, а побачите, що
в цьому хлопчині криється талант! — додав другий.

— Мабуть боги за це, що не дали йому гарної поста-
ви, обдарували його бистрим розумом — відповів третій.

Пан велів кухаря покарати за лакомство й злобу, що-
правда не на смерть, бо шкода йому було доброго кухаря,
але батогами.

А малий Езоп пішов далі до своєї роботи — доглядати поля й города.

— Він справжній страхопуд, — говорив пан — і вже на сам вид його все тікатиме з поля і з города — птахи й усе!...

II.

ЕЗОП ВІДЗИСКУЄ МОВУ.

На другий день по відїзді пана Езоп сидів на полі та стеріг збіжжя перед шкодою, головно перед ненаїсними горобцями. Раз-у-раз схоплювався він та покрикував голосно...

І за кожним разом зривалася з фуркотом хмара горобців з лану та відлітала на бік, щоб за хвилину, як тільки хлопець сяде, знов налетіти на лан.

Набігавшись хлопець і справді присів, спочивав.

Та очі його не спочивали, а цікаво бігали довкруги полями.

Нараз зауважив у далі двох подорожніх, які довкруги по шляхах розглядалися, наче чогось шукали.

Хлопчина відразу догадався, що вони зблудили й не можуть найти дороги.

Встав і підбіг до них:

— Вітайте, добрі люди, — ви певно зблудили? — сказав і став їм цікаво приглядатися.

Один із подорожніх був сивобородий старець, але держався ще бадьоро, а другий був стрункий, гарно збудований молодець.

— Це певно батько з сином — подумав малий Езоп. А виглядають як Зевес і Гермес...

— Так, хлопчику, відповів старець — ми зблудили й шукаємо дороги. Чи не міг би ти справити нас?

— Чому ні, дуже радо! Тільки як бачу, ви дуже помучені. Тож краще сядьте осьтам під деревами та спічніть у холодку. А я тимчасом принесу вам дещо перекусити та й випити, бо ви певно й голодні.

Подорожні послушали його ради й сіли в тіні дерев. А хлопчина подався тимчасом за поживою.

— Не гарний він тілом — сказав старець — але душа гарна, видно, в нього.

— Та й загикується бідний — сказав молодець. — Хоч би цієї хиби не мав, легше було б йому в світі жити.

І обидва подорожні зглянулися між собою.

Тим часом малий Езоп приніс поживи і холодного напиту. Подорожні підкріпилися й подякували та й сказали:

— Бувай здоров, добрий хлопче! Нехай тебе могутні боги мають у своїй опіці! Покажи нам ще тільки дорогу, бо нам спішно, мусимо ще перед заходом сонця зайти до міста.

Хлопець повів подорожніх аж до місця, звідки вже шлях провадив простісінько до міста.

— Бувайте здорові — сказав на відході — нехай вас боги провадять — а мені треба гнати на поле, бо ці кляті горобці випють усе зерно.

І побіг... Оббіг усе поле довкола, бо збиточні горобці зігнані з одного кінця сідали на другому й найспокійніше в світі заїдали собі смачне зерно.

Наганявшись доволі, хлопчина впав як довгий на мураві під тими самими деревами, де перше сиділи подорожні й зараз заснув.

— І ввижається йому в сні, що обидва подорожні вертають до нього, старець кладе йому руку на голову й каже:

— Езопе, за те, що ти добрий, що любиш ближніх твоїх і радо в пригоді спішиш їм із поміччю — від тепер уже не будеш загикуватися, будеш говорити плавно, як і інші люди.

По цих словах обидва подорожні зникли, мов під землею запалися.

Хлопчина схопився зі сну, сів, протер очі...

— Справді я вже не загикуюся? — питався він себе. — Ану спробую!

І став голосно вимовляти найтрудніші слова. Йшло легко!

На радощах хлопець почав скакати, бігати довкола й викрикувати:

— Я вже не гикавий, я вже говорю, як інші, а може і краще.

А потім задумався:

— Ці подорожні певно не були люди, але боги! Я зразу здогадувався, що це певно батько богів і людей Зевес і Гермес! Так це вони були — сказав рішучо. — Це дар Зевеса для мене.

Сонце пройшло свій денний шлях і збиралося на спочинок. Рожевопальця Зірниця вийшла вже отворити Геліосові брами хрустальної палати.

Хлопець подався на хутір.

ІІІ.

ЕЗОП ПЕРЕХОДИТЬ ДО ІНШИХ ПАНІВ

Зміна, яка зайшла з Езопом, дивувала всіх. Як це могло статися, що цей гикавий мацапура нараз так плавно й так різко говорить!

А тут іще в додатку враз із вимовою теж і вдача хлопця змінилася. То був він боязкий, несмілий, скритий, а тепер став сміливий, відповідав різко й отверто виявляв свої думки.

Управитель Зенос одного разу казав люто збити невільника за дуже малу провину.

Езоп зразу став просити Зеноса, щоб дарував невільникові кару, бо ж вина така маленька, а бодай щоб **зменшив кару.**

Та дарма! Зенос був твердого серця й не дався ублагати.

— Коли так — сказав на це Езоп — то я скажу панові про твою жорстокість. Ти своєю жорстокістю приносиш панові не користь, але шкоду, бо ж скатований невільник нездатний до роботи.

— Що ти, щенюку, ти мацапуро, хочеш на мене панові говорити?! Думаєш, настрашиш мене своєю погрозою? По-

бачимо, хто виграє. А диви, це невольницьке щеня ще береться мені грозити!

Але в душі таки боявся, що пан не помилує його, коли довідається, що він без причини калічить його невольників. І таки того самого дня переслав до пана письмо, в якому очорнив малого Езопа, що він підбурює невольників.

В кілька днів пан був знову на хуторі й при цій нагоді дарував Езопа Зеносові.

— Зроби собі з ним, що хочеш! — сказав.

Езоп дуже налякався, почувши цей присуд. Оставало хіба — тікати. Та це дуже небезпечне — бо зловлять, так смерть неминуча. Та доля була тут для нього ласкавіша. Саме тоді нагодився купець.

— Чи не маєш якого вірного звіряти на продаж? — спитав він у Зеноса.

— Звіряти не маю, але продам тобі невольника, якого мені пан дарував. А мені невольник непотрібний.

— Покажи його! — сказав купець.

Зенос велів покликати Езопа.

— Жартуєш собі з мене, коли думаєш, що куплю собі цього хлопця! Таж він виглядає мов шкуратяний міх.

І вже хотів відходити, аж тут Езоп закликав за ним:

— Купи мене, не бійся, я тобі можу придатися. Коли маєш крикливі й нечемні діти, то на мій вид втихнуть.

Такий жарт подобався купцеві й він купив його за три драхмі й сказав сміючись:

— Цічого я не видав і нічого не купив!

Купець цей торгував невольниками, цебто купував невольників дешевше, а відтак дорожче перепродував, подібно так, як худобу.

Тож небавом після того, як купив Езопа, вибрався до одного грецького міста, де саме мав відбутися великий торг на невольників.

Місто було не близько. Всіх ждала далека дорога. І пан приказав, щоб кожний із невольників ніс подорожні прибори та харчі.

— Езопові не давайте нічого нести. Він добре, що сам долізе — сказав пан.

Але малий Езоп почав просити:

— Пане, я не хочу йти голіруч, дайте мені щонебудь нести!

— Що ж тобі можна дати?! — засміявся купець, а по хвилині додав: — Ну, вибери собі сам, що хочеш нести.

— Дякую вам, пане! — сказав Езоп і вибрав собі великий кіш із хлібом.

— Якийсь дурний! — сказали всі — сам вибирає собі такий тягар.

Та скоро переконалися, що він не „якийсь дурний”.

Що дорога була далека, то змучені подорожні мусіли кілька разів приставати, щоб спочити та підкріпитися. І хліба в коші все меншало й меншало.

А по двох днях Езоп ніс зовсім порожній кіш.

Аж тепер усі подивлялися Езопів розум.

— Бачите, яке мале, та яке нінащо на око, а як усіх вивело в поле!

Вкінці дійшли до цілі. На торговиці було невільників сила-силенна. Можна там було бачити цих нещасливих людей із усіх сторін світу: із гарячого півдня, із холодної півночі, із сходу та заходу.

Але й покупців нашлося досить. То ж і наш купець випродав скоро своїх невільників. Остались йому ще тільки три, а між ними й наш Езоп. Із ними пішов він до іншого міста.

Двох із них убрав купець у гарні одяги, а Езопа просто в міховину. І так вивів на торговицю.

І захвалював купець обох перших невільників:

— Цей — це знаменитий співак. Хто його купить, буде мати з нього велику користь; цей другий учений — грамастик. Знаменито вчить дітей — захвалював він свій товар.

А цей третій? — спитав хтось із покупців.

— Цього дам у датку до котрого небудь із двох перших! — відповів купець.

Почався торг.

Приступали різні люди, та відходили, бо купець жадав, на їх думку, зависоку ціну.

Аж приступив один грек. Був це філософ Ксант.

Він спитав у співака й граматика, що вони вміють.

— Все, — відповіли обидва запитані.

Езоп на голос розсміявся, коли почув відповідь обох невільників. Та й Ксантові видалася ціна, що її жадав купець зависока. Але відходити ні з чим він не хотів.

— Куплю бодай оце опудало. Чей на щось при хаті здасться. — А що ти вмієш? — спитав Езопа.

— Я? Я нічого не вмію — відповів Езоп спокійнісенько.

— Як то: нічого? — здивувався Ксант.

— А так, бо мої товариші забрали все для себе й мені не лишили нічого.

Грецькі філософи ходили звичайно з своїми учениками. І з Ксантом було їх кілька.

Один із учеників почувши Езопову відповідь, сказав Ксантові:

— Справді ця людина виявляє чимало дотепу, бо нема в світі такого, щоб умів усе. Варта, щоб ти його купив, учителю.

— А ти хочеш, щоб я тебе купив? — спитав Ксант.

— Тут моєї ради не треба! — відповів Езоп. — Коли хочеш мене купити, отвори калитку, коли ні, перестань жартувати собі.

— Я купив би тебе, але ну ж ти схочеш утекти? — сказав знову Ксант.

Езоп засміявся на це й сказав:

— Коли схочу втекти, не буду питати тебе про раду так, як ти тепер до купна не потребуєш моєї.

— Це правда, та що ж, коли ти такий бридкий! — отягався ще філософ.

— Мудрець повинен уважати на душу, а не на тіло! — відповів Езоп.

І Ксант почав торгуватися та сторгував Езопа за 60 драхм.

IV.

ЕЗОП У ДОМІ ФІЛЬСОФА.

Так Езоп опинився в домі філософа Ксанта.

Зараз на другий день узяв Ксанти Езопа до городу, щоб там купити ярини. Огородник дуже втішився, що до його городу зайшов такий славний і поважний мудрець, як Ксанти.

— Нехай твій невірник бере ярини, кільки тобі треба. Я не жадаю в тебе ніякої заплати, лиш прошу про розв'язку одного питання.

— Говори! — відповів Ксанти.

— Скажи мені, будь ласка, чому земля й ярина, що я їх плакаю, не такі буйні й не такі вчасні, як ці, що їх видає сама природа?

— Га — відповів Ксанти — така вже видно доля богів. На цю відповідь Езоп засміявся.

— Чи ти з мене смієшся? — спитав Ксанти злісно.

— Ні, але того що вчив тебе! — відповів спокійно Езоп, а відтак додав:

— Позволь, щоб я відповів огородникові.

— Добре — відповів Ксанти — і звертаючися до огородника сказав:

— Я там у такі дрібниці не входжу, але оцей мій невірник дасть тобі відповідь.

І Езоп сказав:

— Чого дивуєшся! Чейже знаєш, що мачуха зовсім інакше поводитьься з пасербами, як із власними дітьми. Земля ж мати того, що сама видає, а тільки мачуха того, що ти в ній защіплюєш.

Огородник сказав:

— Справді, це мудра відповідь! Візьми собі за неї ярини, кільки потребуєш.

Ксанти дуже сподобав собі Езопа й не хотів його віддалити від себе не вважаючи на те, що Ксантова жінка не терпіла бридкого невірника та що цей невірник не раз дав йому гостру відповідь, а не раз то й збитки вистроїв йому.

Одного разу Ксант задумав дати бенкет для своїх приятелів і поручив Езопові, щоб накупив на обід тільки того, що найде найліпше.

— Навчу тебе, — подумав Езоп — говорити все вразно й докладно, чого бажаєш і не здаватися на розум невільника.

І накупив волових язиків та велів кухареві приготувати їх у найрізніші способи так, що всі страви склалися з самих язиків. Зразу гості хвалили та в кінці сприкрили собі цю одноманітність.

— Говорив я тобі, — сказав Ксант — купити що найліпше.

— А що ж може бути ліпше від язика? — відповів Езоп. — Язык це ключ усього знання, знаряд розуму й правди. При помочі язика вчимо, пересвідчуємо й правимо.

— Коли так, — сказав Ксант, — то на завтра купи мені тільки те, що є найгірше. Матиму в себе тих самих гостей. Хотів би я їм дати щось іншого до їди.

На другий день Езоп знов накупив язиків і знов були страви з самих язиків.

— Чи ти дурний, чи що тобі? — кричав на нього розлючений філософ.

А Езоп на це спокійнісінько:

— А що ж є гірше від язика? Хто ж, як не язык батько всіх сварів, привід обид, жерело суперечок, а навіть війни.

Більшість Ксантових приятелів і учеників признала правду по боці Езопа. Тільки один із учеників сказав до Ксанта:

— Коли, вчителю, не будеш уважати на себе, то цей злобний слуга відбере тобі розум, бо його душа така крива, як і тіло.

На це Езоп сказав:

— Не добре робиш, що мішаєшся до справ, які до тебе не належать.

Ксант розгніваний на Езопа за те, що він його виставив на сміх перед учениками тим, що двічі приготував обід із самих язиків і ще й умів викрутитися від вини, бажав

конче найти причину, щоб його покарати. Тому сказав Езопові:

— Коли тебе дивує, що інші мішаються в твої справи, приведи чоловіка, який на все був би байдужий.

— Зроблю, як кажеш, — відповів на це Езоп.

І зараз на другий день пішов на місто шукати такого чоловіка. Найшов якогось простака й іменем свого пана запросив його на обід.

Був він обдертий, а ноги мав заболочені й з такими ногами війшов у світлицю.

— Хто це? — спитав зчудований Ксант.

— Це чоловік, якого нічого не обходять чужі справи. Я привів його до тебе на обід так, як ти вчора велів — відповів Езоп.

— Так? — відповів Ксант — ану, побачимо, чи справді він такий, за якого ти його вважаєш — сказав Ксант і кликнув на жінку:

— Гей, жінко, а ходи-но швидше та обмий гостеві ноги.

Так він закликав на жінку, а в душі думав собі:

— Хоч він і простак, та все ж таки настільки буде знатися на чемности, що не дасть собі мити ніг.

Але гість прийняв це байдуже, ще й ноги наставив, мовляв: „Мийте, коли охота!” Подали страву. Гість заїдав зі смаком голодного вовка.

— Як можна так зле приготовану страву подавати гостеві? — кричав Ксант, буцім то розлючений на кухаря. — Дати кухареві двадцять п'ять буків, нехай знає, як у друге подавати гостям страву.

Гість і це прийняв байдужно!

— Твій слуга, можеш робити собі з ним, що хочеш! Що мені до того? — думав він собі.

Подали паштет. Гість і це сперішив з незвичайним смаком. А Ксант:

— Гей, паштетнику, чому так мало меду в паштеті?!

— Пане ласкавий — проситься паштетник — тут не моя вина. Пані ваша не хотіла видати більше меду.

— Гей, жінко! То ти така?! На костир із нею, спалити її! Зараз приготувати огонь.

І служба взялася готувати дрова на костир.

А гість спокійнісінько сидить і думає собі:

— А що мені до того, що божевільний хоче спалити свою жінку?

Побачив це Ксант і каже:

— Ти виграв, Езопе!

По якомусь часі забажав Ксант піти до купальні й післав Езопа, щоб подивився, чи є багато людей.

Езоп пішов. Біля купальні був страшний стиск. А перед самою купальною чимала каменяка. Всі оббивають собі ноги об камінь, а ніхто не додумався, що можна його відсунути на бік. Аж прийшов один чоловік і відсунув. Езоп швидше побіг додому:

— Нема, — каже — тільки один чоловік.

Пішов Ксант і застав там здвиг народу. Вернув лютий:

— Що ти дуриш мене, що там тільки один чоловік?!

Тож там повнісінько народу.

Народу повнісько, а тільки один чоловік — відповів Езоп.

— Як це? — спитав Ксант.

Езоп оповів йому пригоду з каменем.

— Твоя правда! — признав Ксант.

Таке то вистроював Езоп свому панові, але бувало й так, що своїм розумом вирятував його з біди.

Одного дня Ксант випив забагато немішаного*) вина й став чванитися, що зможе випити все море. Всі сміялися з того, але Ксант стояв на своєму:

— Заложуся з кожним, що завтра випю море. Коли не випю, той, що заложиться зі мною, візьме на власність мій дім і весь мій маєток. Хто заложиться?

— Я! — сказав один із гостей.

На другий день збіглося все місто, щоб побачити диво, як філософ Ксант випиватиме море. Ксант зовсім не тямив закладу й спитав Езопа, що це за збіговище.

---

*) Греки мішали вино з водою, щоб було слабше й не пияло.

— А йдуть люди дивитися на чудасію, як ти будеш море пити! — відповів Езоп.

— Як то пити море? Я маю пити море?! Що ти плетеш?! — обурився Ксант.

Тоді Езоп оповів йому все про заклад.

Ксант аж за голову взявся.

— Що мені діяти, що мені діяти! — падькав-лебедів він. — Радь, Езоле, радь що? Коли врятуеш мене, то дарую тобі волю!

— Езоп на це:

— Не журися, найдемо якое раду!

Одержавши від Езопа поучення, що йому діяти, подався Ксант на море.

Повторено умови закладу. Всім здавалося, що Ксант програє і з багача стане нуждарем. Деякі жалували його, інші тішилися з того, бо вважали, що це буде для нього заслужена кара за чванькуватість.

Дивувалися всі тільки, що Ксант такий спокійний.

По прочитанню умов настала глибока тиша. Здавалось, що муху можна б почути.

Виступив Ксант і почав говорити:

— Я справді заложився, що випю все море до останньої каплі. Та не було зовсім мови про ріки. Нехай же цей, що заложився зі мною, відверне всі ріки, а тоді випю, що я заповів.

Усі здивувалися на таку дотепну відповідь і Ксант виграв заклад.

Дсма Езоп пригадав Ксантові, що він обіцяв йому за добру пораду, волю.

— Так, так! — відповів Ксант — ти дістанеш волю, але пожди ще трохи. — Чи ж тобі так зле в мене?! Я ж тебе не вважаю за невільника, а за рівного собі. А в тім ти мені ще потрібний.

Так іще не раз обіцяв Ксант Езопові, що дасть йому волю та все відволікав обіцянку.

І був би Езоп може й умер невільником, коли б не одна пригода.

V.

ЕЗОП ЗДОБУВАЄ ВОЛЮ.

Саме святкували фригійці найбільше в них свято, свято богині плідної природи й хліборобства, „великої й доброї матері” Кибелі.

Щорічно святкували спокійні й тихі та трудолюбні фригійці дуже величаво це свято — кожне місто, кожне село, кожна закутина.

Так і цього року!

Увесь народ: усі мешканці міста й дооколичних сіл зійшлися під храм богині. Море голов залило просторий майдан перед храмом.

Пишно й гордо підносився величавий, білий храм понад містом, наче сторож-цар його.

Ось уже вийшли корибанти, жреці „доброї матері”, у святочних одягах, із вінками на головах.

Ось уже найстарший жрець вийшов на ступні храму. Тільки він ступив на найвищий ступінь, як немов якимись чарами розсунулася багряна золототкана заслона й очам побожних глядачів показалася велична мармурна статуя богині. В самоцвітовому вінці сиділа вона на грізному, величезному льві, в руках держала великанський ріг достатку, повний плодів землі.

І на жертівнику були зложені жертви з плодів землі.

Корибанти почали хорову молитву:

„О, велика богине, великая мати,
О мати матерей, о добрая мати,
Піль управних і винолози опікунко,
О засновице городів славних, могутніх,
О заступнице сильна плодючости всієї,
О, ти мати, о добра, великая мати,
Тебе просим, тебе молим, тебе благаєм,
О, прийми ти в подяку приноси ці наші,
О вітай нам, вітай нам, вітай нам, вітай нам!
Не кидай, не лишай нас, сприяй нам, о мати!

В пору дощ і погоду і сонце зсилай нам,
Все врожай нам давай, будь у всьому підмога!”

Так молилися корибанти хором, витягнувши руки до білої богині. А за ними витягали руки й молоді Кибеліні жрекині й увесь народ, повторяючи слова молитви:

„О вітай нам, вітай нам, вітай нам, вітай нам!

Не кидай, не лишай нас, сприйай нам, о мати!

В пору дощ і погоду і сонце зсилай нам,

Все врожай нам давай, будь у всьому підмога!”

Нараз заграла дика, галаслива музика. Барабани, кітли, флейти, співи, оклики все те справляло такий страшний шум і гук, що аж оглушувало.

Із нутра храму чотири корибанти винесли малу статую богині, прикрашену полевіми квітами й колоссям збіжжя. Всі корибанти й жрекині станули до походу й серед диких танців і співів рушили вперед. За ними рушив народ.

Із співом-криком і дикими танцями пішли улицями міста, а відтак довкола міста полями. При тім корибанти калічили себе, аж кров спливала.

Сім разів обійшли так місто довкола й вернули назад під храм.

Тут ще мало відбутися святочне перейняття піль, що їх побожні горожани дарували на вжиток храмові.

Явився ввесь міський уряд. Між ними й Ксант, що був високим міським урядником.

Прочитали прилюдну грамоту й писар добув міську печатку, щоб витиснути її на грамоті.

Нараз у повітрі зашуміло. Величезний орел злинув на долину й в млі ока вхопив із стола печатку і поніс її у кігтях гень-гень високо.

Всі стривожилися: „Це злий знак”. „Добра мати” відвернулася від нас, горе, горе нам нещасним”.

А тут якийсь невільник закричав:

— Є, є печатка! Орел кинув мені її в подолок.

Ще більше диво, ще більше зчудовання! В подолок невільника!

— Ксанте, ти мудрець — звертаються до філософа —
виясни нам, що це значить! Лиха це, чи добра ворожба?

А Ксант сказав:

— Тут не можна так відразу відповісти. Треба подумати. Пішов на бік та питає Езопа:

— Постав мене перед народ — сказав Езоп — і позовь, щоб я сам цю справу вияснив. Коли відгадаю — слава піде на тебе, як на мого пана, коли помилюся, тільки мене гонитимуть.

— Твоя правда — сказав Ксант. — Добре, я виведу тебе перед народ. Повів і каже:

— Ось цей мій невірник вияснить вам усе.

Коли люди побачили Езопа, всі вибухли голосним сміхом.

— Що, така потвора може щось мудрого сказати? Ксант закрив собі з нас!

А Езоп спокійно підждав, аж народ успокоївся й тоді сказав:

— Люди, не звертайте уваги на посудину, але на напиток, що в ній міститься.

— А чуєте, як мудро відповів! — почувися голоси.

— Говори, говори, що думаєш про це, що склалося! — стали його тепер просити.

А Езоп думає собі:

— Ось тобі найкраща нагода тепер здобути волю. Тепер, або ніколи! — Й каже:

— Якже ж мені говорити? Коли помилюся, дістану буків від пана, а коли скажу правду, то також буду битий, бо тоді виявиться, що я мудріший від мого пана!

Заметушилися урядники. Обступили Ксанта й почали вмовляти його:

— Слухай, Ксанте, годі, щоб такий талановитий чоловік був невірником, хоч би й у такого чоловіка, як ти. Дай йому волю.

— Та він у мене не невірник, а як товариш мій.

— А все таки дай йому волю! — наставляли приятелі
дальше на Ксанта.

— Та я не від того — сказав Ксант, хоч і не радо — нехай буде по вашому. Езопе, від сьогодні ти вільний. Говори ж тепер сміло, вясни нам пригоду.

— А Езоп сказав:

— Загадка вже розв'язана. Я родився невільником, хоч дух мій був вільний, і ширяв високо, як оцей орел. Доля занесла мене аж у ваш город, щоб я вільний духом, став вільний і тілом. Орел ухопив печатку й скинув її в подолок невільника, на знак, що нею маєте визволити при сьогоднішньому святі невільника й зробити цим велике діло для добра вітчизни. Як вільний зможу я скорше придатися рідній країні, ніж як невільник. Ви придбали одного громадянина.

— Це справді мудро вяснено — гомоніли люди — справді це так буде!

Ось так Езоп здобув довго й нетерпеливо дождану волю.

VI.

ГРОМАДЯНИН ЕЗОП.

Не довго ждали громадяни на прислугу Езопа.

Лідійський король, багатир Крез, забажав підбити під свою владу і Фригію.

З великими, добре озброєними полками рушив на спокійних та смирних фригійських хліборобів та виноградарів. Перейшов уже ріку Меандер і йшов без перепони в глибину краю.

— Чи ж нам не все одно — говорили фригійці — хто в нас правитиме, чи свій, чи чужий? Нехай собі там на престолі сидить, хто хоче, аби ми тільки спокійно могли управляти наші поля й винниці.

І з спокоєм приглядалися, як їх країну проходили лідійські війська. Хіба тоді нарікали, коли ці війська кинулися грабувати та розбивати. Але й тоді не стало в них ні рішучості, ні відваги повстати проти них.

І Крез був певний, що без перепони займе всю Фригію.

— Матиму з них добрих рабів-хліборобів, слухняних моїм батогам — говорив Крез із задоволенням. — А їх пильна праця збільшить мої скарби.

Із Крезом тішилися й раділи і його двораки. Їм багатий, родючий Фригії Крез надає їм земель і вони там спокійно сидітимуть та спиватимуть смачні фригійські вина — а покірний фригієць буде на них робити.

Думав Крез, що ніде не зустрине опору, та помилився. Коли війська його станули під Ляодікеєю, застали на кріпких мурах міста військо готове до відпору.

І здувався Крез.

— Що це! Щоб фригійці, ці покірні хлібороби та виноградари, та й зважилися на опір?

Післав до них окличника з зазивом, щоб піддалися: „Вже всі інші міста в Крезових руках. Недалекий час, що й столицю їх Келену він займе. Коли добровільно піддадуться, Крез їх пощадить й заопікується їх городом, а коли ні, знищить, що камінь на камені не остане.

І зійшлися ляодікейці на раду. Мав уже Крез у городі своїх прихильників — блискуче золото зєднало їх йому. Вони палко заступалися за Крезом.

— Не сила наша опертися йому — говорили вони. — А втім він добрий володар і до того багатий, легко буде йому дбати про наше добро, бо що ж значить у нього дати золота на наші храми й на наші громадські потреби, коли в нього скарбівниці повні того благородного металю й дорогих самоцвітів?

Заметушилися городяни.

— А й справді, чи не краще піддатися, на що дармо кров проливати?

Заболіло, зацеміло серце в тих, що щиро любили свою вітчину, що волю цінили над усе.

Виступив славний і люблений бесідник Сімонід:

— Громадяне, мужі ляодікейські! Чи не сором вам так із легким серцем піддаватися чужинцеві, позбуватися дорогоцінної волі? Чи забули ви вже, що для фригійця від найдавніших часів не було нічого ціннішого над волю? Чи з так легким серцем можете потоптати нашу давню

славу? Чи ж усі здобутки нашої культури, наші квітучі міста, наші родючі поля, наші винниці мали б дістатися ворогам нашим? — Чи ж на це передали їх нам батьки наші? — Ні, брати, боронім їх, боронім до останньої краплі крові.

Та Крезові прихильники закричали його:

— Коли охота, то йди сам боротися, а нам не треба.
— Крез, не ворог нам, але приятель.

І народ закричав:

— Не треба війни, не треба, піддаємося.

Аж тут виступає Езоп.

Мужі ляодікейські, позвольте мені сказати вам байку.

— Сам час на байки! — сказав Сімонід.

— Нехай говорить, нехай говорить! — закричав народ.

А Езоп говорив:

— У давну давнину, оповідають старі люди, панував у нас король, Мідас звався. Він був ласий на золото й випросив собі в Діоніза дар, що все, чого б він не доторкнувся, переміниться в золото. І вийшло з того таке, що він не міг навіть нічого їсти, бо тільки торкнувся якої небудь страви, вона теж перемінялася в золото. Тоді Мідас благав, щоб Діоніз відібрав йому цей дар. Боги веліли йому скупатися в річці Пактольосі в Лідії. Він скупався й міг знов їсти.

Вважайте ж усі ті, що жадні Крезового золота, щоб і з вами таке не сталося. Золото дане ворогом, це отрута, страшна отрута, що затроює душу й совість людини. Мідас найшов іще ріку, в якій міг скупатися, але затроєні даром ворожого золота не найдуть такої ріки. Вони пропащі...

Тут він перервав на хвилину, а відтак додав:

— А ще одно пам'ятайте! Мідасові вирости за кару, що несправедливо признав нагороду за музику Морсієві замість Апольонові, ослячі уха. Вважайте ж, громадяне, щоб вам за те, що ви вище ціните рабство над волю — теж не вирости ослячі уха.

— Хто, хто хоче неволі? Нема в нас таких. Геть із тими, що хочуть Крезового золота! Закаменуємо їх!

— До останньої краплі крові будемо битися за волю.
І затихли всі, що підкуплені Крезом, радили піддати-
ся.

Боялися народного гніву, але в душі постановили ви-
користати першу нагоду, щоб пімститися на Езопові.

— Гляньте, яке опудало й воно пнеться кермувати на-
родом! — гомоніли вони між собою.

— Стривайте — скрутимо ми йому голову! — додали
деякі.

А Сімонід стиснув руку Езопа:

— Дякую тобі — сказав — ти навчив мене, як треба
промовляти до народу.

І город опирався даліше! Але небаром найшли Крезо-
ві прихильники нагоду донести йому, хто це піддержує
завзяття городян.

— Обіцяй городянам помилування й ласку, а зажадай
за це тільки видачі Езопа. Коли його не стане, ми легко на-
клонимо товпу, щоб пішла за тобою.

Не довго ждали Крезові прислужники. Скоро появил-
ся під мурами Ляодікеї окличник.

„Мій пан і король — кликав він — звертається до вас
із зазивом, із пропозиціями: Видайте йому Езопа, а він
відступить від облоги.

Зійшлася старшина Ляодікеї на раду.

І стали прислужники Креза говорити:

— Крез подає нам дуже корисні умови. Хіба були б ми
останні дурні, щоб не пристали на них!

Інші старшини притакували їм.

Зажурився Сімонід. „Пропаде народня справа, коли
Езопа не стане”.

Та по хвилині сказав:

— Може й ваша правда, ляодікейські верховоди — та
все таки нам треба покликати тут Езопа й повідомити йо-
го про це.

— А треба, треба! — загули старшини й тут нічого
вже не помогли противні голоси Крезових прислужників.

Покликали.

Коли Езоп довідався, про що ходить, сказав тільки:

— Мужі ляодікейські! — послухайте байки.

— Ну, тут ледви, чи зможеш допомогти собі байкою! — подумав Сімонід.

А Езоп оповідав:

Одного разу заключили вовки з вівцями таку умову: „Видайте нам своїх собак, а ми вас приймемо до нашого союзу й боронитимо вас!” Зійшлися вівці на раду й видали всіх собак вовкам. Тільки не стало собак, вовки вдерлися до кошари й легко подушили всі вівці.

А цими вівцями ми, що хочемо видати ворогові нашого Езопа! — закликав палко Сімонід.

— Не видамо, не видамо! — закликала вся старшина, крім кількох прислужників Креза.

Аж тут знов почав говорити Езоп:

— А я таки піду, добровільно піду до Креза. Я бачу, що я там буду потрібніший, — там зможу відвернути отрутне русло золотої ріки, що затроює наше життя! — додав він дивлячись сміло в очі зрадників.

І пішов.

VII.

ЕЗОП У КРЕСА.

Коли станув перед Крезом, Крез закликав із здивуванням:

— Як то! І це той небезпечний чоловік?!

А Езоп почав говорити:

— Один чоловік ловив саранчу. Припадком попався йому в руки пильний коник. Чоловік хотів його вбити. „Що ж я завинив? — сказав коник. — Не зідаю твого збіжжя, ніякої тобі кривди не роблю! Маю тільки голос, а чи ж можна скривдити кого сверкотінням?” Оцей сверщок, королю, це я; і я маю тільки голос, що ж мій голос може тобі пошкодити?

Крезові так сподобалася Езопова відповідь, що не тільки що не скривдив його, але й відступив від облоги міста.

Відтоді Езоп жив на Крезовому дворі.

Крез любив слухати його байок.

Одного разу сказав йому Крез, що він повинен свої байки списати, щоб люди могли читати їх та вчитися з них, як жити в світі.

Езоп послухав Крезової ради й списав свої байки та передав у королівську книгозбірню.

Та король сказав:

— Цього замало, щоб вони тільки в одному примірникові стояли в моїй бібліотеці.

І велів писарям переписати їх у кількадесяти примірниках так, що вони скоро розійшлися по всій Фригії, а далі і в усій Греції стали звісні та славні.

Крез дуже цинив Езопа.

Саме тоді вибухла була війна між Крезом і островом Самосом. Езоп бачив, що правда по боці самосян, що Крез напав на них, а самосяне боронять волі рідної землі. І він отверто сказав це Крезові.

Крез виправдувався, що не він зачав війну, але вони. Він зажадав тільки в них, щоб його кораблі могли причалювати в їх пристані.

— Королю, — сказав на це Езоп — послухай байки!

— Гаразд — відповів Крез — говори!

А Езоп почав оповідати:

— Одного разу ягня пило воду в потоці. Аж тут надійшов вовк і вгорі потоку почав теж пити воду. Побачив ягня й каже: „Ягня, ти скаламутило мені воду!” На це налякане ягня відповіло: „Ах, пане, якже ж я можу тобі калямутити воду, коли ти стоїш у горі, а я в долині? — „Що, ще брехню мені в живі очі завдаватимеш! Стривай, гаденя, ти рік тому неславило мене!” — „Пане ласкавий, рік тому мене й на світі не було!” — „Чи ти, чи твій брат, чи який-небудь із твоїх свояків, це все одно! Всі ви однакові, всі ви мене ненавидите. Ви, ваші собаки й пастухи ваші, всі ви лаєте мене, зневажаєте, де тільки можете. Я цього не можу дарувати, мушу пімститися!” — кричав вовк і кинувся на ягня та роздер його.

— То ніби я цей вовк? — сказав Крез, коли Езоп скінчив байку.

— Ти сказав! — відповів Езоп із низьким поклоном.

— Я ж не хочу їх знищити, я ж тільки жадав у них, щоб пустили в свої пристані мої кораблі.

— Еге ж, королю, вовк хотів тільки лабу поставити на віз лисиці, але на це, щоб відтак лисицю прогнати з воза і самому розсістися в ньому,

Крез задумався, а по хвилині сказав:

— Поїдеш, Езопе, до самосян із грамотою від мене, в якій я жертвую їм мир, коли схочуть увійти зо мною в союз. Сподіваюся, що тут ти своїм розумом наклониш їх до згоди на союз зо мною. Адже ж я тут уже не буду вовком. Згода?

— Добре, могутній королю.

І король приказав своєму писареві виготовити грамоту й Езоп відїхав.

Коли корабель, що віз Езопа, причалив до пристані в городі Самос — блискавкою рознеслася вістка, що це приїхав Езоп. Вся старшина й юрба народу вийшли вітати його. Слава його тоді вже грімко лунала по всій Греції. І на Самосі, де здавна плекали мистецтво й науки, знали й славили, величали його.

А коли він вручив старшині королівську грамоту, яку прилюдно відчитали: Окликам: „Слава, слава Езопові!” не було кінця.

А в письмі писав король:

— Мужі самоські! На просьбу й старання славного Езопа хочу закінчити з вами війну й посилаю цього славного мужа до вас, щоб у моему імені заключив союз між нашими державами. Такий союз принесе обом державам великі користи й добро. Шлю вам, самоські мужі мир і згоду. Король Лідії, Крез.

Коли втихли оклики, Езоп спитав, чи згідні на королівське пропозиція.

— Згідні, згідні! — закричав увесь народ. — Такий чоловік, як ти, не приїздив би з таким пропозиціям, коли б воно нам лихо звіщало.

На другий день урочисто підписали умови союзу.

А на третій у честь Езопа владили ігрища. Відбулися боротьби, співаки пописувалися піснями, а поети величали Езопа одами. Старшина вручила йому лавровий вінець із вдячності за те, що привіз їм мир і рішила на майдані, де відбувалися ігрища між статуями заслужених людей помістити й Езопове погруддя.

VIII.

ПОДОРОЖ ПО СВІТІ.

Добре було Езопові в Креза, та він забажав пізнати світ і людей, тому вибрався в подорож по світі. Довго подорожував він, пізнав різні народи й країни, заприятелював з вавилонським королем і з різними визначними мужами.

Та найдовше в часі подорожей задержався в Єгипті, в короля Нектанеба.

Коли він тільки прибув до Єгипту, фараон зараз запросив його на свій двір, бо й до Єгипту зайшла вже була його слава.

Але фараон забажав іще випробувати його дотеп. І дав у його честь пир. В часі пира один єгипетський жрець, що вже підпив собі був трохи, сказав до Езопа:

— Чужинче, мої боги прислали мене сюди, щоб я завдав тобі питання.

— Славний учений ерею, могутнього й багатого Єгипту — відповів Езоп — боги всевідуці, знають усе й не потребують питатися.

— Правда, — сказав фараон — боги й без питання знають усе, по що їм питати смертних?

І філософ усів як непришнний і не питав уже.

Тоді встав другий мудрець і каже:

— Чужинче, відгадай загадку!

— Є стовп, а в стовпі дванадцять міст, а кожне з цих міст стоїть на тридцяти стовпах, а стовпи ці оточують чоловік і жінка.

— Дитина вгадала б це! — відповів Езоп. — Стови це рік, дванадцять міст це дванадцять місяців, тридцять стовпів це тридцять днів місяця а чоловік і жінка, це день і ніч.

Вкінці й сам фараон забажав випробувати його розум. За порадою одного з двораків велів він Езопові сказати щось таке, про що ніколи ніхто нічого не чув.

Та Езоп тим не зажурився.

Як стій написав письмо, що фараон винен вавилонському королеві велику суму грошей, запечатав письмо та передав королеві.

Заки фараон отворив письмо, всі двораки заявили, що це письмо містить, напевно, відоме їм усім.

Фараон розпечатав письмо й тільки зачав читати, закликав із обуренням:

— Це нечуване, це брехня, беру всіх вас за свідків!

— Справді — притакнули двораки — й ми ніколи не чули про цей довг.

— Отже я сповнив ваше бажання — сказав спокійно Езоп.

— Дійсно твоя слава заслужена! — відповів фараон і обдарував його багатими дарами.

ІХ.

У ГРЕЦІЇ.

Кілька літ пробув Езоп у фараона Нектанеба, як милій гість, та вкінці затужив за рідною країною, за Грецією.

Сталася до цього добра нагода. Саме вертав туди Ксеній, вожд наємних геленських військ фараона, який теж затужив за вітчизною. На чужині обидва заприятзнилися й Ксеній запросив його до себе до Дельф.

— Будеш жити в мене, як у себе дома й працювати дальше на славу Геляди.

Езоп згодився.

У приятеля жилося Езопові гарно. Жили обидва як брати рідні. Та дельфійські громадяни не злюбили Езопа — тільки тому, що говорив їм усе й усюди правду. А вже

найбільше зненавиділи його тоді, коли на одних народних зборах сказав їм байку про киї, що пливають по воді.

А було це так! Треба було посилати послів до Атен. І вибрали між послами Ксенія. Та Ксеній мав між провідниками юрби чимало противників, може й тому, що був приятелем Езопа.

І вони стали горлати проти Ксенія. І народ, що перед хвилиною сам вибрав Ксенія, тепер став кричати, що Ксенія не треба посилати, що він не може бути послом.

Тоді виступив Езоп.

— Мужі дельфійські, послухайте байки: Раз кинув хтось кілька київ на воду. І згорділи вони дуже: Ось ми пани, казали вони, а ви хвилі слуги наші, мусите нас носити! Хвилі нічого не відповіли, тільки понесли їх на вир і там довго, довго крутили й кидали ними, аж у кінці одних із них повикидали на беріг, а других повбивали в намул. Оці киї — це ви, мужі дельфійські. Крутії вертають вами, як оцей вир киями — а ви сліпо йдете за цими кругіями-обманцями. І така вас доля жде.

— Чуєте, чуєте! — закричали ці ж таки крутії — він, цей приبلуда, зове нас киями. — Чи ви можете знести, таку обиду?

Зашумів народ, як гніздо шершенів, але на майдані не було вже ні Езопа, ні Ксенія.

І було б може на тому й покінчилося. Та противники обох приятелів не спали.

Таки того вечора дістав Езоп зазив від головного жерця Апольонового храму, щоб удався до храму в вельми важній справі. Езоп пішов. Жрець показав йому нову посудину храму, яку саме прислали з Атен у дарі за пророцтво. Він спитав у Езопа: Чи не знає він, як бувалий у світі, купця, який купив би потайки цю посудину? Ми й так маємо її багато. Храм не зубожіє, а ми можемо заробити — я частину заробітку відступаю тобі за посередництво.

— Ні, ніколи! — крикнув Езоп — я краденим не торгую — відповів він з обуренням.

— Як ні, то ні — відповів жрець — а відтак додав:

— Я тільки так пробував тебе, бо люди говорять власне, що ти й Ксеній збагатилися.

— Хто, хто сміє таке говорити? — закликав із обуренням Езоп.

— Люди — відповів жрець.

— Назви мені їх.

— Не назву — відповів жрець.

Обурений вернув Езоп додому.

На другий день рано рознеслася по місті вістка, що багаті дари щойно прислані Атенцями пропали. І явно вказували, що це не зробив ніхто інший, тільки Езоп. Бо сторожі бачили, як він входив пізно під ніч у храм.

Поставили Езопу перед суд. І хоч Езоп боронився знаменито, хоч представив докладно все, як було — ніщо не допомогло. Суд засудив його на скинення зі скали.

Обурений Ксеній закликав по засуді:

— Така народна вдяка для заслужених людей. Але пам'ятайте, що народ, який не вміє цінити великих людей своїх, не варта зватися народом!

Вістка про Езопову смерть рознеслася скоро по всій Греції. Із відусіль вислано досвідчених людей, щоб розслідили справу. Почався суд і винуватців Езопової смерті покарано. За старанням Ксенія, який належав тепер до старшини, поставлено Езопові на майдані перед храмом величавий пам'ятник який довго відтак говорив дельфійцям і всім геленам, що сходилися з усіх усюдів на дельфійські ігрища, про славу невільника фригійця та про невдяку громадян.

НАЙКРАЩИЙ ВИБІР

КНИЖОК ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

ЗА СЕСТРОЮ — А. Чайковський. Історичне оповідання	1.00
СЛІДАМИ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ — Франц Коковський.	
Збірка оповідань	.50
ПОДОРОЖ ДО МІСЯЦЯ — Юлій Верн. Пригодницька повість	.40
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ, багато ілюстрована.	
Записала Марія Лукяненко	1.25
КНЯЖА СЛАВА — Антін Лотоцький. Історичні оповідання з ілюстраціями	1.00
МАТЕРИНКИ — Роксана Вишневецька. Збірка оповідань	.40
БАЙКИ — Л. Глібів. Короткі віршовані байки з ілюстраціями	.50
БАЙКИ — Л. Глібів. Більша збірка ілюстрованих байок Глібова	1.50
СЕСТРИЧКА МЕЛАСЯ — Марко Вовчок	.60
СОЙКА-ШТУКАРКА — Роман Завадович. Із звіринного та пташиного світу	1.00
ЛИС МИКИТА — Іван Франко. Прекрасна, багато ілюстрована поема. Великий друк, дуже добрий папір. 170 сторін друку і великий формат	2.50
БЕЗ РОДИНИ — Г. Мальо. Переклад з німецького. Захоплююче оповідання для дітей. З ілюстраціями. Мова легка.	.75
З ТАТАРСЬКОЇ НЕВОЛІ І БЛУДНИЙ СИН — А. Чайковський. Два дуже цікавих оповідання з козацької давнини. Діти читають залюбки	.60
КОЛИ ЩЕ ЗВІРІ ГОВОРИЛИ — Іван Франко. Збірка казок для дітей. Ілюстрована	1.00
ОДАРКА — А. Чайковський. Надзвичайно цікаве оповідання для дітей про дівчину сироту. Ілюстрована	.50
ПОКОТИГОРОШОК. Незвичайно цікава казка для дітей. Ілюстрована.	.35
ПОДОРОЖ ГУЛІВЕРА ДО КРАЮ ВЕЛИКАНІВ. Дуже гарна для менших і більших дітей	.20
НАШИМ НАЙМЕНШИМ. Збірка вибраних віршиків і казок для діточок	.35
БРИСЬКО, ГУСКА І ЛИСИЧКА — Ілюстрована віршована казка	.35
664 НАЙКРАЩИХ ЗАГАДОК І ВІДГАДОК. Також багато різних дитячих забав	.35

Замовлення враз з грішми слати на адресу:

UKRANINIAN VOICE

Box 3626 Sta. B.

—

Winnipeg 4, Man.